

УДК 316.74+330

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2021.37.5>

ПСИХОСИНЕРГЕТИЧНІ ЗАСАДИ КОНСТРУЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Діна Козобродова

консультаційний центр «Альфалогія»

вул. Середньофонтанська 19а, 65000, м. Одеса, Україна

Метою статті є аналіз уявлень та інтерпретацій «соціальної реальності» в історії соціально-філософської думки (від класичних до сучасних підходів), необхідний для виявлення психосинергетичних засад конструювання і функціонування соціальної реальності.

В статті зазначено, що проблема соціальної реальності приваблює сьогодні багатьох філософів, соціологів і методологів, оскільки вона зачіпає центральне ядро будь-якої соціально-філософської теорії, визначає вибір її об'єкта, принципи і методи його дослідження. Підкреслено, що актуалізація цієї проблеми корелює на цей час з поліпарадигмальним характером соціального знання загалом, і це робить її предметом різних і численних дискусій в соціальній філософії і соціології. Виявлено, що у сучасному соціально-філософському знанні існує затребуваність не тільки в чисто теоретичних інтерпретаціях соціальної реальності, але й у таких, які будуть значущі для вирішення нагальних проблем людини і її буття. Тому завдання синтезу соціально-філософських концепцій вирішується не простим поєднанням або з'єднанням (еклектика) і не виведенням одних з них з інших (редукція), а виявленням тих аспектів, в яких одні концепції можуть бути корисні іншим, незалежно від рівня їхньої спільності або масштабу дослідження.

У цьому сенсі запропоновано, що дослідження психосинергетичних засад соціальної реальності вирішують практичні завдання екології психіки, еколого-психічного стану людини як проблеми психомірності продуктів людської діяльності, яка стає сьогодні все більш «нелюдиновимірною» (особливо в таких галузях, як конвергенція нано-, біо-, інформаційно і когнітивних технологій, роботизація, створення штучного інтелекту тощо).

У статті підкреслено, що наявність різних парадигм в соціально-філософському знанні дає підстави для розвитку множинності інтерпретацій соціальної реальності, представлених в історії розвитку соціальної філософії. Кожна з них створює свою перспективу і напрям для дослідження соціальної реальності: в класичній парадигмі (О. Конт, Г. Спенсер, Е. Дюркгейм, К. Маркс та ін.) соціальна реальність представлена як об'єктивна, тобто існуюча незалежно від людини і яка чинить на неї зовнішній тиск. Зроблено висновок про те, що у «розуміючій соціології» (М. Вебер) і наступною за нею феноменологічної соціології (А. Шюц) соціальна реальність представлена як суб'єктивна, яка конструюється в результаті свідомої діяльності індивіда як суб'єкта соціальної дії. Проаналізовано зміст постмодерністської моделі соціальної реальності, в якій зберігається суб'єктивізм, але він істотно трансформується і практично нівелюється, розчиняючись у локальних практиках і дискурсах. Обгрунтовано, що у запропонованій нами психосинергетичній концепції соціальної реальності не тільки відбувається актуальний сьогодні поворот до людиновимірності і гуманізації наукового знання, яке певною мірою здатне запобігти викликам «цифрової цивілізації», але й вирішуються нагальні проблеми екології людини і розвитку сучасного суспільства.

Ключові слова: соціальна реальність, конструювання соціальної реальності, психосинергетика, психомірність, психомірність соціальної реальності

Проблема соціальної реальності, її онтологічного статусу, а також механізмів її функціонування є однією з найбільш складних і дискусійних у сучасній соціальній думці. Про це свідчать останні роботи не тільки вітчизняних дослідників В. Левицького [12]

та Р.В. Онуфрійчука [13], а й публікації західних дослідників А. Турен (А. Touraine) [17], П. Бурдьє (P. Bourdieu) [2]. Теоретична розробка цього фундаментального для соціальної філософії концепту була розпочата ще в класичний період становлення соціально-гуманітарних дисциплін, тобто в кінці XIX – початку XX ст., провідними німецькими соціологами М. Вебером, Г. Зіммеlem і трохи пізніше А. Шюцем. Ними була зроблена спроба піти від граничної онтологізації «соціальної реальності» як деякої об'єктивної дійсності, яка тяжіє над свідомістю індивіда, підпорядковуючи його собі. Тому вони створили нові суб'єктивні засади для аналізу соціальної реальності: М. Вебер став засновником «розуміючої соціології», а А. Шюц – феноменологічної соціології, в яких індивіду відводилася вирішальна роль у створенні (конструюванні) соціальної реальності.

Їхня спільна позиція полягала у критиці насамперед ідеї так званих «соціологічних реалістів» в особі О. Конта, Е. Дюркгейма, Г. Спенсера, К. Маркса, неомарксистів і багатьох інших, хто вважав, що соціальна реальність – це «якась певна реальність, автономна і незалежна від людей», в якій «суспільство, партії, класи як реальні утворення ліплять індивідів, а вчений зобов'язаний шукати і описувати закони розвитку цих субстанцій» [15, с. 53].

Актуальність визначення «соціальної реальності» зберігається і в сьогоденні соціально-філософських дослідженнях. Це зумовлюється, з одного боку, значимістю самого концепту «соціальна реальність» для соціально-філософського знання, а з іншого – наявністю в ньому безлічі різних дослідницьких парадигм. Тому можна погодитися з твердженням А.А. Гріцанова, що «в рамках актуального «категоріального портрета» соціальної реальності на будь-якому етапі її відображення і фіксації помітна присутність значної кількості сукупностей понять і підходів, що принципово не стикаються між собою» [4, с. 134]. І, відповідно, осмислення і категоризація соціальної реальності являє собою «результат неодномірності і нелінійної зміни соціально-філософських і соціологічних мод, що приводить до певної дисгармонії навіть у засадничих дослідницьких парадигмах» [4, с. 135].

Таким чином, можна говорити про множинність значень і смислів, пов'язаних з концептом «соціальна реальність», який володіє такими характеристиками, як багатомірність, складність, нелінійність. Крім того, важливим принципом для розвитку соціально-філософського знання є принцип системності, а отже, в нього слід включити два основних моменти: 1) практичну спрямованість, тобто затребуваність не тільки для суто теоретичних інтерпретацій, а й таких, що спрямовані на вирішення нагальних проблем людини і її соціального буття; 2) завдання синтезу соціально-філософських концепцій вирішується не простим поєднанням або з'єднанням (еклектика) і не виведенням одних з них з інших (редукція), а виявленням тих аспектів соціально-філософського аналізу, в яких одні концепції можуть бути корисні іншим, незалежно від рівня їхньої спільності або масштабу дослідження.

Метою статті є аналіз уявлень та інтерпретацій «соціальної реальності» в історії соціально-філософської думки (від класичних до сучасних підходів), необхідний для виявлення психосинергетичних засад конструювання і функціонування соціальної реальності.

У статті **вперше** пропонується використання психосинергетичного підходу для аналізу конструювання і функціонування соціальної реальності, на підставі якого було введено поняття «психомірність соціальної реальності». Введення в широкий обіг терміну «психомірність» належить проф. І.В. Єршової-Бабенко, яка є засновником психосинергетики як нової трансдисциплінарної постнекласичної галузі філософських досліджень [6]. Предметом психосинергетики є «психомірні системи (ПС), тобто відкриті нелінійні середовища, що самоорганізуються, і в формуванні та існуванні яких істотним (системоутворюючим)

фактором може ставати і стає психіка людини... її стан і структура, що визначаються граничними умовами, віком і швидкістю, виникаючих в ній складових субодиноць різного рівня і вимірювання з їх відносинами, зв'язками тощо» [8, с. 10]. У психосинергетиці мова йде про «психомірні середовища» і «психомірність» як їхню основну характеристику на декількох рівнях розуміння: «внутрішньо психічне середовище», яке породжує людина сама всередині себе, а також «зовнішньо психічне середовище» як продукт відносин людини з іншими середовищами як окремих людей, так і груп, колективів, відносин людини з соціумом, природою і космосом [6; 7; 8].

Поняття «психомірність соціальної реальності» було введено в дисертаційному дослідженні «Самоорганізація як предмет соціально-філософського аналізу» у 2019 р. [9]. Необхідність його введення була зумовлена психосинергетичним підходом, завдяки якому стало можливим задати новий теоретично і практично значимий ракурс і оптику розгляду проблем соціальної реальності. Крім того, в роботі було показано, що психосинергетика, спираючись на синергетику як загальнонаукову дослідницьку програму (І.С. Добронравова), може виступати в ролі теоретико-концептуальної моделі для вирішення багатьох соціально-філософських проблем, що стосуються внутрішньої природи соціальної кризи, механізмів соціальної самоорганізації, біфуркації соціальної реальності, і вона також грає важливу роль в аналізі людського (суб'єктивного) фактора в процесі утворення соціальної реальності. З огляду на цей інтерес до людини і людиновимірності як характеристики сучасного соціально-історичного розвитку, в дослідженні була запропонована нова характеристика соціальної реальності як «психомірного відкритого нелінійного середовища / системи» [10, с. 17]. Розвиток дослідження «психомірності соціальної реальності» було здійснено також у статті «Проблема психомірності соціальної реальності і її роль у вкрай нерівноважній поведінці соціальних середовищ в контексті самоорганізації» [11].

Дослідження психомірності соціальної реальності базується на розумінні того факту, що індивід конструює в своєму внутрішньо психічному світі як нелінійному складному середовищі / системі навколишній світ, що стає вихідною процедурою утворення та розвитку соціальної реальності. Вперше про необхідність аналізу «соціальних утворень», які конструюються, на протипагу «соціальним організаціям», які існують, писав М. Вебер (M. Weber), у своїй роботі «Суспільство і господарство» (1972). Він вважав, що, «маючи справу з соціальними утвореннями (тобто конструкціями, коментар мій – Д.К.) (на протипагу організаціям), ми можемо піти далі простого встановлення функціональних зв'язків і правил («законів») і прийти до того, що в принципі неможливо в усіх природних науках, що створюють каузальні правила процесів і явищ і на цій основі пояснюють окремі події, а саме досягти розуміння поведінки беручих участь індивідів, тоді як поведінку, наприклад, клітин ми не можемо зрозуміти, а можемо лише функціонально зафіксувати і потім констатувати як відповідне правилам її проходження. Цей більший потенціал пояснення, яке тлумачить, в порівнянні з спостерігачем, який знаходиться, набувається, щоправда, за рахунок більш гіпотетичного і фрагментарного характеру результатів, одержуваних під час тлумачення. І тим не менш саме в ньому і полягає специфіка соціологічного пізнання» [3, с. 77].

Далі розмірковуючи про специфіку соціології як гуманітарної науки, спрямованій на розуміння (тлумачення) дій індивіда або індивідів, він зазначає, що людські дії дуже рідко, тільки в граничному випадку можуть бути цілком усвідомленими: «реальна дія протікає часто в стані притупленої напівсвідомості або взагалі не в усвідомленні її суб'єктивного сенсу. Діючий, скоріше, невизначено його відчуває, чим знає або «ясно» представляє, і буде свої вчинки найчастіше інстинктивно або в силу звички» (Вебер М., 2016, с. 77).

Отже, їхній суб'єктивний сенс тією чи іншою мірою конструюється дослідником, оскільки його неможливо «виявити» в реальності, і «це завжди потрібно мати на увазі під час будь-якого аналізу реальності в історичній та соціологічній роботі» (Вебер М., 2016, с. 82). Але, згідно з думкою М. Вебера, це не заважає соціології будувати свої поняття шляхом конструювання можливих варіантів, тобто так, ніби дія і справді протікає за наявності свідомої смислової орієнтації. Тому соціолог завжди повинен усвідомлювати свої припущення, які є відхиленням від реальності, особливо коли йдеться про спостереження останньої в її конкретності [3, с. 82].

Таким чином, можна говорити про конструювання як основну методологічну процедуру, яка застосовується в соціальній філософії і соціології, що, власне, і робить німецький філософ, коли висуває ідею «ідеально-типового конструювання». «Соціолог повинен створювати чисті (ідеальні) типи відповідних утворень, кожен з яких повинен мати логічну цілісність за максимальної смислової адекватності. В реальності такий ідеальний чистий тип настільки ж малоймовірний, як і фізична реакція, що розрахована за умови абсолютно порожнього простору. Соціологічна казуїстика можлива тільки на основі чистого (ідеального) типу» [3, с. 81].

Виходячи з цього, проєкт «розуміючої соціології» справив значний вплив не тільки на методологічний інструментарій соціології, але і на всю сферу соціально-гуманітарного знання в цілому. Ідеї М. Вебера зіграли значну роль в розвитку такого напрямку в соціальному знанні, яке можна визначити, за твердженням Ю. Семенова, як «соціологічний номіналізм» [15, с. 53–54]. Він також відносить до прихильників цього напрямку таких вчених і філософів, як А. Сміт, Д. Юм, Н.І. Карєєв, К. Поппер, Ф. А. фон Хайек, Д. Антисери і ін. «Соціологічні номіналісти вважають, що те утворення, яке прийнято називати суспільством, простою сукупністю, сумою індивідів і нічим більшим. Тому єдиними реальними об'єктами соціального дослідження вони вважають окремих людей. Ніяких інших не існує...» [15, с. 52]. Дійсно, за словами Ф.А. фон Хайєка (F. Hayek), «колективним поняттям не відповідає ніяка специфічна реальність. Класів, товариств, партій, навіть збройних сил не існує. Є тільки індивіди. Тільки індивіди думають і діють. У цьому полягає теоретичне ядро методологічного індивідуалізму» [18, с. 43].

Іншими словами, ґрунтуючись на визнанні реальності індивіда, а не суспільства, можна далі ставити питання про конструювання ним соціальної реальності. В іншому разі соціальна реальність уже виступає в готовому вигляді, як усталена даність, що відкидає можливість її конструювання. Дискусійним в «соціологічному номіналізмі» стає питання про межі, методи, механізми побудови соціальної реальності, оскільки в різних парадигмах приймаються різні концептуальні моделі «соціальної реальності».

Постмодерністський підхід до проблеми соціальної реальності, який утворився наприкінці ХХ ст. і набув певного поширення має свої особливості, які дозволили його прихильникам створити нове бачення як основних ознак соціальності, так і онтологічного і гносеологічного статусу соціальної реальності. Однак у постмодернізмі важко виділити деякі загальні теоретико-концептуальні засади, оскільки його прихильники заперечують саму можливість загального, універсального пояснення, або мети-нараці (Ж.-Ф. Ліотар), і пропонують замість цього множинний плюралістичний підхід локальних дискурсів, які змагаються один з одним. Тому справедливо зазначає І. Чудова про те, що досить складно «проблематизувати можливість постмодерністської соціології», можна лише послатися «на праці постмодерністських теоретиків» [19, с. 103].

Якщо говорити загалом, то постмодернізм хоча і постулює суб'єктивність, але пов'язує її, по-перше, з фігурою дослідника, вченого, який є частиною пізнаваного об'єкта,

оскільки не може бути повністю від нього відділений. «Аксіоматизується той факт, що дослідник як частина об'єкта дослідження, тобто досліджуваного соціального світу, неминуче суб'єктивний через свої переживання з приводу об'єкта дослідження, від яких він не в змозі звільнитися. Дистанційована і об'єктивістськи неупереджена позиція дослідника втрачає свою безумовність...» [19, с. 107].

По-друге, суб'єктивність як щось певне і цілісне ставиться під сумнів в постмодернізмі, оскільки на перше місце висувається процес становлення, для якого характерні відносність, мінливість, гнучкість: «в результаті ми маємо індивідуалізовану, приватизовану версію сучасності, обтяжену переплетенням патернів і відповідальністю за невдачі, що лягає насамперед на плечі окремої людини... Було б необачно заперечувати або навіть применшувати глибокі зміни умов людського життя, які пов'язані з настанням «плинної сучасності...» [1, с. 3].

Таким чином, теоретики постмодернізму розуміють суб'єктивність у власному, відмінному від класичного значення, сенсі – для них характерний так званий «радикальний суб'єктивізм». «Постмодерністський ракурс бачення сучасної суспільної дійсності, через абсолютизацію суб'єктивізму і фрагментаризації соціальної реальності, пропонує нові форми ідентичності на особистісному, груповому та соціальному рівнях ... Провідним сюжетом в описах такої людини є сегментарна, суперечлива ідентичність особистості. Раніше вважалося, що людина відчуває почуття безперервної ідентичності з цілісним образом свого «Я», в його нероздільній єдності з усіма соціальними зв'язками. Тепер ідентичність розуміється як почуття «перериваної» ідентичності, яка інша в будь-який інший момент, до того ж внутрішньо дискретна, де співіснують «Я» і «Інший». Поява і закріплення в ідентичності людини певного «Іншого» є проявом багатосегментної особистості і амбівалентності її духовного світу. Іноді по відношенню до такої особи використовується термін «фрагментований суб'єкт», тобто такий, який не має фіксованих, стабільних, незмінних характеристик» [16, с. 277].

Відповідно, головними рисами соціальної реальності з позицій постмодернізму є плюралізм, різноманітність, варіативність її станів і процесів залежно від обставин і умов проходження, а також випадковість і амбівалентність. За твердженням польського соціолога З. Баумана, «замість структур увага дослідників має бути прикута до агентів дії, замість соціальної інтуїції потрібно враховувати габітус – заселеність людьми простору їхнього «соціального поля» або гуртожитку, до уваги варто брати не зовнішні причини або чинники, а чисто їхні «життєві проекти» [20, с. 189].

Виходячи з цього, очевидно, що в постмодернізмі переважає акцент на локальності, вивченні окремих (навіть одиничних) випадків, через що знижується можливість узагальнення якісних даних і створення деякої теоретично значущої цілісної картини соціальної реальності. Тому загалом у теоретико-методологічному відношенні, попри різноманітність практик, дискурсів і методичних прийомів, постмодернізм не може піднятися вище фрагментованого гетерогенного образу соціальної реальності, в якій все відносно і існують лише локальні смисли, що вислизують від універсальних детерміністських пояснень. Локальний характер будь-які смисли набувають з огляду на стрімку мінливість соціальної реальності [14, с. 132–133].

Альтернативою постмодернізму виступає підхід, в якому використовується поняття «конструювання соціальної реальності», але воно має досить універсальний сенс, що відносить його до глобального конструювання або моделювання можливих шляхів розвитку людства. Основною формою такого глобального конструювання соціальної реальності виступає людська діяльність. «У цьому сенсі соціальна реальність постає як наслідок від-

повідної технологічної практики, а сама технологічна практика – як «соціальне конструювання реальності». Своєю чергою поняття «конструювання соціальної реальності» в одному значенні виступає як характеристика процесу соціального проектування, а в іншому – як характеристика технологічного перетворення світу. Конструювання соціальної реальності, як у значенні створення суспільного ідеалу, так і в значенні технологічного перетворення світу, розкриває, зокрема, процес конструювання Нового світового порядку і його реалізації за допомогою глобалізаційних процесів» [5, с. 21].

Тобто з метою соціального конструювання у цьому разі є побудова універсальних моделей світового розвитку, в створенні яких беруть участь великі групи людей (або навіть суспільство загалом) шляхом інституалізації соціальних феноменів і перетворення їх на традицію (соціальну повсякденну практику). У цьому сенсі процес конструювання соціальної реальності протікає постійно, має динамічний характер і залежить від людей як суб'єктів соціальних відносин. Люди постійно перебудовують реальність на повсякденному рівні і підтримують загальну для них інтерпретацію цієї реальності, через що виникає впевненість в її об'єктивності. Таким чином, можна сказати, що суспільство в результаті взаємодії та інтеракції людей саме створює соціальну реальність. Під таким кутом зору можна розглядати сучасні процеси глобалізації, які спрямовані на соціальне конструювання єдиного взаємозалежного світу, в якому відбувається взаємодія різних культур (мультикультуралізм), товариств, організацій тощо.

Повертаючись до запропонованої нами психосинергетичної моделі соціальної реальності, яка виявляє її «психомірність» як основну властивість, слід зазначити, що ця модель має певні переваги, по-перше, вона продовжує розвивати ідеї прихильників «соціологічного номіналізму» щодо конструювання соціальної реальності, а не її об'єктивності як постулату цілісності. По-друге, психомірність соціальної реальності вказує на провідну роль внутрішньо психічного світу людини та його складників як складних динамічних процесів і станів, які утворюють різноманітні переходи, впливи, аттрактори тощо, на конструювання соціальної реальності на засадах нелінійності, хаотизації, дисипативності і самоорганізації. По-третє, вона дозволяє використовувати різні психосинергетичні практики і методики щодо вирішення нагальних проблем соціального буття людини, які постають сьогодні як проблеми екології психіки, людиномірності продуктів людської діяльності і взагалі людиномірності сучасного «цифрового соціуму».

Наявність різних парадигм в соціально-філософському знанні дає підстави для розвитку множинності інтерпретацій соціальної реальності, представлених в історії розвитку соціальної філософії та соціології. Кожна з цих парадигм створює свою перспективу і напрям для дослідження соціальної реальності: в класичній парадигмі (О. Конт, Г. Спенсер, Е. Дюркгейм, К. Маркс та інші) соціальна реальність представлена як об'єктивна, тобто існуюча незалежно від людини і яка чинить на неї зовнішній тиск. У «розуміючій соціології» (М. Вебер) і наступної за нею феноменологічній соціології (А. Шюц) соціальна реальність представлена як суб'єктивна, яка конструюється в результаті свідомої діяльності індивіда як суб'єкта соціальної дії. У постмодернізмі зберігається суб'єктивізм, але він істотно трансформується і практично нівелюється, розчиняючись у локальних практиках і дискурсах. У глобалізаційних дослідженнях формуються протилежні постмодернізму концепції соціальної реальності, які спрямовані на побудову універсальних моделей, тобто моделей розвитку сучасного глобального суспільства. Однак у подібних конструкціях стає помітним відмова від вивчення «життєвого світу» людини, що створює, на наш погляд, певну прогалину в дослідженні соціальної реальності. У запропонованій нами психосинергетичній концепції соціальної реальності не тільки відбувається актуальний сьогодні

поворот до людиновимірності і гуманізації знання, а й повернення до людиномірних засад соціального буття людини в сучасному «нелюдномірному» цифровому світі, який поступово утворюється і розширяється.

Список використаної літератури

1. Бауман З. Предисловие. О легкости и текучести. *Текущая современность* / Пер. с англ. С.А. Комарова ; под ред. Ю.В. Асочакова. СПб. [и др.], Питер, 2008.
2. Бурдье П. Практичний глузд. Київ : Український центр духовної культури. 2003.
3. Вебер М. Хозяйство и общество: очерки понимающей социологии [Текст] : в 4 т. / Макс Вебер ; [пер. с нем.] ; сост., общ. ред. и предисл. Л. Г. Ионина. Москва : Изд. дом Высшей школы экономики, Т.1., 2016.
4. Грицанов А.А. Социальная реальность: осмысление основных парадигм. *Вопросы социальной теории*, 2008, Том II, вып. 1 (2), С. 133–147.
5. Дуреев С.П., Дуреева Н.С. Конструирование социальной реальности в контексте современного мирового развития. *Вестник Челябинского государственного университета: Философские науки*. 2016, № 3 (385) (№ 39), С. 21–26.
6. Ершова-Бабенко И.В. Методология исследования психики как синергетического объекта. Одесса : Одеском, 1992.
7. Ершова-Бабенко И.В. Психосинергетика. Херсон : Гринь Д.С., 2015.
8. Ершова-Бабенко И.В. Психосинергетика и ее место в постнеклассике. Психосинергетика: методологический статус, теория и практика. Одесса : Феникс, 2020. С. 8–18.
9. Козобродова Д.М. Саморганізація як предмет соціально-філософського аналізу : дис... кандидата філос. наук за спеціальністю 09.00.03. – соціальна філософія та філософія історії. Одеса : ПНПУ ім. К.Д. Ушинського, 2019.
10. Козобродова Д.М. Саморганізація як предмет соціально-філософського аналізу : Автореферат дис... кандидата філос. наук за спеціальністю 09.00.03. – соціальна філософія та філософія історії. Одеса : ПНПУ ім. К.Д. Ушинського, 2019.
11. Козобродова Д.М. Проблема психомерности социальной реальности и ее роли в крайне неравновесном поведении социальных сред в контексте самоорганизации. *Norwegian Journal of development of the International Science*. 2020. № 45, С. 45–52.
12. Левицкий В.С. Концепт «соціальна реальність» як маркер конструктивістського повороту в філософії. *Вопросы философии*, 2020, №9. Режим доступа: URL: <https://uisgda.com/ua/koncept-socialnaya-realnost-kak-marker-konstruktivistского-povorta-v-filosofii.html>
13. Онуфрійчук Р.В. Генезис поняття «соціальна реальність» в історичному контексті. *Актуальні проблеми філософії і соціології*, 2018. № 21. С. 65–68.
14. Савинская О.Б. Субъективность в качественном исследовании: новые подходы. *Социологические исследования*. 2007. № 10. С. 122–131
15. Семенов Ю.И. Проблема социальной реальности. *Философия и общество*. 2015. № 3–4. С. 51–75.
16. Танчер В.В. Культурна ідентичність у полікультурному суспільстві. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2019. Вип. 4. С. 271–285.
17. Турен А. Возвращение человека действующего. Очерк социологии. Москва : Научный мир, 1998.
18. Хайек Ф.А. фон. Познание, конкуренция и свобода. Антология сочинений. Санкт-Петербург : Пневма, 1999.
19. Чудова И. Постмодернистская социология и качественная методология: идеологические пересечения. *Социальная реальность*. 2008. № 6. С. 102–110.
20. Bauman Z. *Intimations of Postmodernity*. London : Routledge, 1992.

PSYCHOSYNERGETIC FOUNDATIONS OF CONSTRUCTING OF SOCIAL REALITY

Dina Kozobrodova

Consulting Center "Alfalogy"

Serednefontanskaya str., 19a, 65000, Odessa, Ukraine

The purpose of the article is to analyze the representations and interpretations of "social reality" in the history of social-philosophical thought (from classical to modern approaches), necessary for the identification of psychosynergetic foundations of the constructing and functioning of social reality.

The article states that the problem of social reality today attracts many philosophers, sociologists and methodologists, as it affects the central core of any social-philosophical theory, determines the choice of its object, principles and methods of its investigation. It was stressed that the mainstreaming of the problem is now correlated with the polyparadigmatic nature of social knowledge in general, making it the subject of various and numerous debates in social philosophy and sociology. It has been shown that there is a demand in modern social-philosophical knowledge not only for purely theoretical interpretations of social reality, but also for those that will be relevant for solving the vital problems of man and his existence. Therefore, the problem of synthesizing socio-philosophical concepts is solved not by a simple combination or compound (eclecticism) and not by inferring one of them from the others (reduction), but by identifying aspects in which some concepts may be useful to others, regardless of their level of community or scope of research.

In this sense, it has been proposed that psycho-synergetic research on the foundations of social reality addresses the practical problems of the ecology of the psyche, the ecological and mental state of the human being as a problem of the psycho-dimensionality nature of the products of human activities, which are becoming increasingly important today "inhuman-dimensional" (especially in such industries as nano-convergence, bio-, info- and cognitive technologies, robotization, artificial intelligence, etc.).

The article emphasizes that the existence of different paradigms in social and philosophical knowledge provides grounds for the development of a plurality of interpretations of social reality as presented in the history of the development of social philosophy. Each of them creates its own perspective and direction for the study of social reality: in the classical paradigm (O. Comte, G. Spencer, E. Durkheim, K. Marx, etc.) social reality is presented as objective, that is, it exists independently of the person and that exerts external pressure on him. It is concluded that in "understanding sociology" (M. Weber) and the following phenomenological sociology (A. Schütz) social reality is presented as subjective, which is constructed as a result of conscious activity of the individual as subject of social action. The content of the post-modernist model of social reality in which subjectivity is stored is analyzed, but it is substantially transformed and practically equalized, dissolved in local practices and discourses. It is justified that in the psychosynergetic concept of social reality proposed by us, not only does the turn to human-dimensionality and humanization of scientific knowledge which to a certain extent can prevent challenges of "digital civilization" take place today is relevant, but also to solve urgent problems of human ecology and development of modern society.

Key words: social reality, constructing social reality, psychosynergetics, human-dimensionality, psycho-dimensionality, psycho-dimensionality of social reality